

AMO.CZ

ÚNOR 2016

BACKGROUND REPORT | XXII | OSN | DISEC | 03

Obchod s konvenčními zbraněmi

Jonathan Machander

PRAŽSKÝ STUDENTSKÝ SUMMIT | WWW.STUDENTSUMMIT.CZ

1 Úvod

V obchodu se zbraněmi hrají vedle ekonomických faktorů významnou roli i faktory politické a bezpečnostní. Je proto velmi důležité, komu státy zbraně dodávají, neboť ozbrojení nesprávných aktérů může ohrozit nejen politické, ale i bezpečnostní zájmy prodávajícího státu. Na druhou stranu, obchod s vhodným partnery může rovněž přinést četné ekonomické a politické výhody.

Mimo států jsou do obchodu se zbraněmi zapojeny i četné polostátní a soukromé společnosti. Významnou roli hrají rovněž mezivládní (OSN, EU) a nevládní mezinárodní organizace (např. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI))¹, které se snaží obchod regulovat, monitorovat a informovat o něm.

Právě monitorování pohybu zbraní a transparentnost obchodu s nimi je jedním z významných problémů. Nejproblematictější situace panuje u ručních palných zbraní a lehkých zbraní (Small arms and light weapons, dále SALW), jež jsou nejdůležitějšími zbraněmi ve většině konfliktů² a často slouží různým nestátním aktérům k páčání trestné činnosti.

Na světě existuje okolo 875 milionů střelných zbraní, 75 % z nich vlastní civilní majitelé a 310 milionů se nachází na území USA³. Přesná čísla lze obtížně určit vzhledem k rozsahu ilegálního obchodu i kvůli dlouhé životnosti zbraní. Na mnoha bojištích světa se tak lze občas setkat i s exempláři z druhé světové války⁴.

Jednáme-li o obchodu se zbraněmi, nemusí být zcela jasné, co vlastně lze za obchod považovat. Spadá pod obchod se zbraněmi mimo nákup a prodeje zbraní a munice také jejich darování, pronájem či vylepšování? Jednoznačná odpověď na tuto otázku, na níž by v mezinárodním společenství existovala shoda, neexistuje.

Obchod se zbraněmi má významné klady, ale i závažné zápory: ekonomické výhody výroby a prodeje zbraní jsou neoddiskutovatelné. Pomáhá tvořit pracovní místa, vylepšuje obchodní bilanci a ještě k tomu zlepšuje vzájemné vztahy. Nevýhodou je však sdílení tajných technologií, které se navíc mohou obrátit proti prodávajícímu státu, zhoršení vztahů s třetími státy, riziko ztráty lidských životů a porušování lidských práv při zneužití dodaných zbraní. Vládám demokratických států dále hrozí odpor ze strany vlastních občanů.⁵ Většina moderních zbraňových systémů je navíc natolik komplikovaná, že dodáním vojenského materiálu obchod zpravidla nekončí. Většinou se smluvní strany zavazují např. k vyškolení obsluhy, dodávkám náhradních dílů apod.,⁶ což může v krizových situacích vést k nedozírným zahraničněpolitickým následkům.

¹ Stockholm International Peace Research Institute [online]. Stockholm: SIPRI, - [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: www.sipri.org

² Ze 49 konfliktů v 90. letech 20. století bylo 47 vedeno ručními palnými a lehkými zbraněmi jako hlavními typy zbraní. Tento trend pokračuje i v současnosti s nárůstem počtu asymetrických konfliktů (tedy boje mezi armádami států a různými teroristickými, zločineckými či povstaleckými skupinami. *EU Strategy to combat illicit accumulation and trafficking of SALW and their ammunition* [online] [cit. 2017-01-03] <http://www.seesac.org/f/tmp/files/failovi/508.pdf>

³ The Washington Post. *The Washington Post*. [online]. 5.10.2016 [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2015/10/05/guns-in-the-united-states-one-for-every-man-woman-and-child-and-then-some/> KROUSE, William J. *Gun Control Legislation* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/misc/RL32842.pdf>

⁴ *Sturmgewehr 44 used by Syrian Rebels* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.thefirearmblog.com/blog/2012/08/22/sturmgewehr-44-used-by-syrian-rebels/>

⁵ To se například stalo v Německu při projednávání dodávky tanků Leopard II do Saudské Arábie. Viz *German Split Opens Over Blocked Sale of Tanks to Saudi Arabia* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.bloomberg.com/news/articles/2015-03-08/german-split-opens-over-blocked-sale-of-tanks-to-saudi-arabia>

⁶ *Why in the World Does Botswana Want Gripen Jet Fighters?* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <https://warisboring.com/why-in-the-world-does-botswana-want-gripen-jet-fighters-fdfc605f2980#.t49044gle>

Výše zmíněná rizika spojená s obchodem se zbraněmi vyžadují nástroje, které tomuto obchodu mohou zabránit. Nejvýznamnější z těchto nástrojů jsou zbrojní embarga, nicméně vynutitelnost embarg není stoprocentní⁷, jsou totiž například obcházeny prodejem přes třetí strany.

2 Konvenční zbraně

Ačkoliv neexistuje všeobecně uznávaná definice konvenčních zbraní, OSN pracuje s definicí, která konvenční zbraně dělí do osmi kategorií:^{8,9}

- I. Bojové tanky
- II. Obrněná bojová vozidla
- III. Velkorážné dělostřelecké systémy
- IV. Bojová letadla
- V. Útočné helikoptéry
- VI. Válečné lodě
- VII. Střely a odpalovače raket

Poslední – osmou – kategorií jsou již zmíněné SALW, které se dělí na dvě podkategorie:

- I. ruční palné zbraně, do kterých patří pistole, pušky, samopaly, útočné pušky a lehké kulomety;
- II. lehké zbraně, do kterých se řadí těžké kulomety, granátomety, přenosné protitankové zbraně, bezzákluzové pušky, přenosné naváděné protitankové zbraně a rakety, moždíře o ráži méně než 75 mm.

K SALW se ještě řadí munice a příslušenství (např. optiky).

Problematická je nicméně kategorie tzv. zboží dvojího využití. Jedná se o takové druhy zboží, software a technologií, které se používají převážně pro civilní účely, jsou však použitelné i pro účely vojenské¹⁰. Patří sem například počítače, motory, nosné rakety. To značně komplikuje, co ještě lze označit za zbraň a co již ne.¹¹ Situaci dále problematizuje nejednotnost kontrolních režimů pro toto zboží, což ulehčuje prodej přes třetí země do nestabilních regionů.

Sweden 'In Talks' With Botswana Over Gripen C/D Fighter Jets [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.defensenews.com/story/defense/air-space/2016/05/19/sweden-botswana-gripen-saab-jet/84598556/>

jako dobrý příklad pro dlouhodobé vazby mezi exportérem a importérem

⁷ *Illicit Trafficking* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z:

<http://www.smallarmssurvey.org/weapons-and-markets/transfers/illicit-trafficking.html>

⁸ The Global Reported Arms Trade. UN [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.un-register.org/Background/Index.aspx>

⁹ *GENERAL AND COMPLETE DISARMAMENT: SMALL ARMS*. UN [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/Depts/ddar/Firstcom/SGreport52/a52298.html>

¹⁰ *Zboží dvojího využití* [online]. [cit. 2016-09-06] Dostupné z:

<http://www.businessinfo.cz/cs/zahranicni-obchod-eu/pravni-prostredi-a-regulace/zbozi-dvojihou-ziti.html>

¹¹ *The International Arms Trade: Difficult to Define, Measure, and Control* [online]. [cit. 2016-09-06].

Dostupné z: https://www.armscontrol.org/act/2010_07-08/holtom-bromley

3 Historie

3.1 Studená válka

Po konci druhé světové války byla stále velká část evropského průmyslu využívána pro zbrojní výrobu. Největší část zbraní se vyvážela do nově vzniklého státu Izrael, na Blízký východ, do Afriky a Asie. Většinou se nejednalo o nové zbraně, ale o přebytky z druhé světové války. Obchod se zbraněmi byl v té době považován za významný nástroj zahraniční politiky. Později došlo, i díky pomoci Marshallova plánu, k obnovení zbrojního průmyslu ve Francii a Německu. Sovětský svaz po válce obnovil svůj poškozený průmysl a modernizoval svou armádu, v té době exportovaly hlavně jeho satelity, jako například Československo, jehož zbrojní průmysl přečkal válku bez větší újmy a částečně dále vyráběl německou techniku. Důležitým exportérem se Sovětský svaz stal až v druhé polovině 50. let v souvislosti s dodávkami zbraní do Egypta.

Hnutí nezávislosti v rámci dekolonizace vytvářelo nové zákazníky. V průběhu studené války se nejvýznamnějšími dovozci zbraní ze Západu stal Írán, Saúdská Arábie a Izrael. Východní blok v čele se Sovětským svazem exportoval nejvíce zbraní do Sýrie, Iráku, Libye a Egypta. V roce 1982 dosáhl obchod se zbraněmi svého historického maxima.¹² Pět let po skončení druhé světové války vznikla na Západě Koordinační komise pro kontrolu multilaterálního exportu (CoCom)¹³. Západní státy se tímto na neformální úrovni dohodly na kontrole a koordinaci obchodu se strategickým materiálem a technologiemi.

3.2 Po rozpadu východního bloku

Ke konci studené války se objem legálního obchodu se zbraněmi snižoval. S rozpadem Sovětského svazu nicméně došlo k velkému úniku vojenské techniky na černý trh. Společnosti vyrábějící zbraně se přizpůsobují globálnímu trhu. Pro zbrojní průmysl začínají nabývat na významu civilní technologie a nutnost regulace zboží dvojího využití tím narůstá. V roce 1995 je proto vytvořeno Wassenaarské ujednání,¹⁴ nástupnický nástroj CoCom¹⁵. Evropská unie se rovněž začíná zabývat vytvořením společné exportní politiky pro vojenský materiál a zboží dvojího užití.¹⁶

3.3 Po 11. září 2001 a válka proti teroru

Po útocích 11. září 2001 začíná tzv. Válka proti teroru. Snižuje se hrozba konvenčních konfliktů (konflikt mezi státy) a naopak narůstá počet asymetrických konfliktů, kde hlavním protivníkem jsou nestátní aktéři (teroristické organizace, drogové kartely, guerillové bojůvky)¹⁷. Zbrojní průmysl se tak orientuje víc na vozidla odolná proti minám a improvizovaným výbušným zařízením, SALW a bezpilotní drony.

¹² The volume of international arms transfers in the post-World War II period peaked in 1982- *The International Arms Trade: Difficult to Define, Measure, and Control* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: https://www.armscontrol.org/act/2010_07-08/holtom-bromley

¹³ CoCom Listst. *Evans Research* [online] [cit. 2016-09-07]
Dostupné z: <http://evansresearch.org/>

¹⁴ Wassenaar Arrangement [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.wassenaar.org/index.html>

¹⁵ viz kapitulu 5.1.

¹⁶ *Dual-use export controls. European Commission website* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>

¹⁷ *Trends in world military expenditure, 2013. SIPRI* [online] [cit. 2016-09-07]
Dostupné z: <http://books.sipri.org/files/FS/SIPRIFS1404.pdf>

3.4 Současnost

Dle SIPRI byly největšími vývozci zbraní roku 2015 USA, Ruská federace, Německo, Francie a Čínská lidová republika.¹⁸ Mezi největší importéry patří Saúdská Arábie, Austrálie, Indie, Egypt a Spojené arabské emiráty.

Se zhoršující se bezpečnostní situací ve světě státy opět zvyšují výdaje na obranu. Rusko od anexe Krymu dále zvyšuje svůj rozpočet na obranu, ačkoliv jeho ekonomické potíže možná v blízké době učiní tomuto trendu konec.¹⁹ I některé členské země NATO pomalu zvyšují svůj rozpočet, ačkoliv v roce 2015 jenom pět zemí splnilo požadavek na obranný rozpočet ve výši aspoň 2 % HDP a celkové výdaje členských zemí NATO na obranu klesají²⁰. Tato situace je kritizovaná nejen bezpečnostními experty, ale i ze strany USA, na jejíž bezpečnostní garance státy Severoatlantické aliance spoléhají.²¹

Dalším krizovým regionem je Blízký východ, zejména Sýrie, kde zuří občanská válka. Nestabilita Blízkého východu a dalších regionů činí proudění zbraní ještě nepřehlednější a je těžké získat přesné údaje o počtu zbraní v těchto regionech, z části i proto, že na významu získávají "podomácku" vyrobené zbraně. Tyto zbraně mohou mít mnoho forem, od improvizovaných výbušných zařízení (IED) po různá obskurní obrněná vozidla.

4 Obchod se zbraněmi

4.1 Transparentnost obchodu se zbraněmi

Pod pojmem transparentní obchod lze chápat takový obchod, který je přehledný a jednoduše kontrolovatelný. To znamená, že data jsou poskytována pravidelně OSN v co největším rozsahu a jsou veřejně dostupná, aby s nimi mohly pracovat i neziskové organizace (např. již zmíněné SIPRI).

Garantem transparentnosti se v tomto ohledu snažila stát již od konce první světové války Společnost národů, kterou nahradila Organizace spojených národů. Tato snaha vyústila v dnes funkční, ovšem na čistě dobrovolné bázi fungující, Registr konvenčních zbraní OSN (*United Nations Register Of Conventional Arms - UNROCA*)²², se zapojením všech členských států.

Na omezenější bázi funguje tzv. *Wassenaarské ujednání*²³, sjednané jako ideový nástupce CoComu, ale s širším cílem omezení a transparentnosti celosvětového obchodu se zbraněmi a zbožím dvojího užití a nejen vůči určitému mocenskému bloku. Rámec této organizace je založen na výměně informací o exportu a importu.

Za zmínku stojí rovněž *Akční program OSN k prevenci, potírání a vymýcení nedovoleného obchodu s ručními palnými a lehkými zbraněmi ve všech jeho aspektech*,

¹⁸ *SIPRI-Armstrade* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: armstrade.sipri.org/armstrade/html/export_toplist.php

¹⁹ *Russian Military Spending* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/world/russia/mo-budget.htm>

²⁰ *Defence Expenditures of NATO Countries(2008-2015)* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_01/20160129_160128-pr-2016-11-eng.pdf#page=2

²¹ *Just Five of 28 NATO Members Meet Defense Spending Goal, Report Says. Wall Street Journal* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.wsj.com/articles/nato-calls-for-rise-in-defence-spending-by-alliance-members-1434978193>

²² *UN-Register* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.un-register.org/HeavyWeapons/Index.aspx>

²³ *Wassenaar Arrangement* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.wassenaar.org/index.html>

zkráceně *Akční program (PoA)*.²⁴ Ten řeší na dobrovolné bázi produkci a transfery zbraní, jejich sledování, označování a vedení záznamů o nich.

Pravděpodobně nejvýznamnější smlouvou ohledně transparentnosti je výše zmíněná *ATT (Arms Trade Treaty)*, která se liší od předchozích přijatých dokumentů tím, že je první závaznou smlouvou na toto téma.²⁵ Základem smlouvy je podle článku č. 1 vytvoření „společných nejvyšších možných mezinárodních standardů pro regulaci nebo zlepšování regulace mezinárodního obchodu s konvenčními zbraněmi“. Dále je to prevence a vymýcení nedovoleného obchodu s konvenčními zbraněmi a prevence jeho obcházení. Podpora transparentnosti, kooperace a zodpovědné akce je také jedním z hlavních cílů této smlouvy.

ATT se vztahuje na 8 typů konvenčních zbraní,²⁶ a to (stejně dělení používá taky *UNROCA*):

- I. Bitevní tanky
- II. Obrněná bojová vozidla
- III. Dělostřelectvo velké ráže
- IV. Bojové letouny
- V. Útočné helikoptéry
- VI. Válečné lodě
- VII. Rakety a raketometry
- VIII. Ruční palné a lehké zbraně

4.2 Omezení výroby konvenčních zbraní

Je zřejmé, že ohledně transparentnosti obchodu se zbraněmi toho bylo uděláno v rámci možností mnoho, ale nebylo by lepší bojovat přímo s příčinami než s následky?

Omezení výroby konvenčních zbraní ještě nikdy nebylo projednáno na půdě OSN a je otázkou, zda se najde mezi členskými státy ochota toto téma vůbec řešit.

Na druhou stranu již došlo k zákazu protipěchotních min *Ottawskou úmluvou*²⁷ a k zákazu kazetové munice.²⁸ K oběma dohodám mimo jiné nepřistoupily Spojené státy²⁹ a Ruská federace, většina států však k dohodám přistoupila a zničila své zásoby předmětných zbraní. Další mezinárodní úmluva stojící za pozornost je Smlouva o konvenčních ozbrojených složkách v Evropě z roku 1990³⁰, která omezuje smluvní strany ve velikosti jejich konvenčních sil v Evropě. Tématu odzbrojení a rozvoje se také dostává větší pozornosti.

²⁴ Programme of Action [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.poa-iss.org/PoA/poahtml.aspx>

²⁵ *Arms Trade Treaty (ATT)* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/convarms/att/>

²⁶ *Arms Trade Treaty (ATT)* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/2013/06/English7.pdf>

²⁷ *Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on their Destruction*, [online]. [cit. 2016-09-06]. <https://ihl-databases.icrc.org/ihl/INTRO/580>

²⁸ *The Convention on Cluster Munitions* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.clusterconvention.org/>

²⁹ Spojené státy chápou problematičnost obou typů zbraní. V případě Ottawské úmluvy jsou důvodem nepřistoupení minová pole v Koreji, v případě kazetové munice to je vývoj "inteligentní" kazetové munice.

U.S. says will abide by Mine Ban Treaty except on Korean Peninsula [online] [cit. 2017-02-05] Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-usa-defense-landmines-idUSKCN0HI1U920140923>

³⁰ *The Conventional Armed Forces in Europe (CFE) Treaty and the Adapted CFE Treaty at a Glance* [online] [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheet/cfe>

5 Odzbrojení a rozvoj

5.1 Úvod do odzbrojení a rozvoje

Hlavní myšlenkou odzbrojení a rozvoje je zvětšení civilního průmyslu na úkor zbrojního. Aby k tomu mohlo dojít, nesmí se státy cítit v ohrožení. Pokud se stát cítí ohrožen vnějším nepřítelem, rozhodně nebude snižovat výdaje na obranu. Jako příklad může sloužit Ukrajina a její současné vztahy s Ruskem. S tím také opět souvisí již zmíněná transparentnost obchodu se zbraněmi. Neregulovaný transfer zbraní a nemožnost odhadnout počet zbraní v regionu může zhoršit bezpečnostní situaci a vyžadovat po státech zvýšení rozpočtů na obranu na úkor jiných položek ve státním rozpočtu.

Tzv. Guns versus Butter model³¹ naznačuje, že snížení výdajů na zbrojení by zlepšilo hospodářskou situaci státu a také umožnilo přesunout prostředky do různých projektů, jako byly Millenium Development Goals³² či aktuálně jsou Sustainable Development Goals.³³ Vyšší prosperita a rychlejší rozvoj tedy může být pro mnoho zemí lákadlem, aby se snažily snížit výdaje na zbrojení.

Úřad OSN pro otázky odzbrojení (UNODA³⁴) dělí odzbrojení o pěti základních rovin – zbraně hromadného ničení, konvenční zbraně, regionální odzbrojení, posilování důvěry a ostatní otázky (terorismus, vesmírné zbrojení, výzkum, informační společnost aj.) – sem taky spadá již zmíněné snižování výdajů na zbrojení. Je tedy zřejmé, že odzbrojení a rozvoj přesahuje samu problematiku konvenčních zbraní.

Pod rozvojem lze chápat využití prostředků ušetřených na zbrojení například na socioekonomický rozvoj, investice do vzdělání a výzkumu, post-konfliktní rekonstrukci či budování politické stability a důvěry na mezinárodní scéně.

5.2 Kybernetická bezpečnost

Dle SIPRI a dalších institucí narůstá hrozba útoku z kyberprostoru a tím se stává také nutné zajistit bezpečnost proti takovým útokům.³⁵ To spolu se snížením hrozby rozsáhlé konvenční války mezi mocnostmi vede k snížení produkce a poptávky po těžkých zbraních. Velké zbrojní společnosti jako například *BAE systems* či *Lockheed Martin Corporation*³⁶ se už zaměřují víc na tento nový sektor³⁷. Je nutné si uvědomit, že kybernetické útoky směřují téměř z poloviny na malé podniky, které se mohou jenom obtížně bránit před sofistikovanějšími útoky. Zbrojařům se tak může naskytnout příležitost se zaměřit více na civilní sektor³⁸. Je nutné dodat, že mnoho

³¹ *Guns and Butter curve* [online]. [cit. 2016-09-06]

<http://www.investopedia.com/terms/g/gunsandbutter.asp>

³² *Millenium developement goals* [online]. [cit. 2016-09-06]

dostupné z: <http://www.unmillenniumproject.org/goals/>

³³ *Sustainable Development Goals* [online]. [cit. 2016-09-06] dostupné z:

<http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

³⁴ *UNODA* [online]. [cit. 2016-09-06] dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/>

³⁵ *Arms production goes cyber: a challenge for arms control* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z:

<https://www.sipri.org/node/361>

³⁶ *CYBER SECURITY FOR THE DEFENCE INDUSTRY. Cyber Security Review* [online]. [cit. 2016-09-06].

Dostupné z: <http://www.cybersecurity-review.com/industry-perspective/cyber-security-for-the-defence-industry>

³⁷ *Cyber Security & Intelligence* [online] [cit. 2017-01-03]. Dostupne z:

<http://www.baesystems.com/en/what-we-do/cyber-security---intelligence>

Cyber Solutions [online] [cit. 2017-01-03]. Dostupné z: <http://www.lockheedmartin.com/us/what-we-do/aerospace-defense/cyber.html>

³⁸ *Cybercriminals target half their attacks at small businesses* [online]. [cit. 2016-09-06] dostupné z:

<http://www.telegraph.co.uk/business/2016/04/12/cybercriminals-target-half-their-attacks-at-small-businesses/>

zbrojních firem už v současnosti má významné civilní programy, které jsou leckdy větší než ty zbrojní.³⁹

6 Přijaté dokumenty DISEC

První výbor Valného shromáždění OSN se k tématu obchodu se zbraněmi již několikrát vyjádřil. Na konferenci o nelegálním obchodu s ručními a lehkými zbraněmi, o jejímž konání se rozhodlo rezolucí 54/54 V⁴⁰, byl schválen již výše zmíněný *Akční program* jako rezoluce 61/89⁴¹, který staví na zprávě DISEC A/61/394⁴² o všeobecném a kompletním odzbrojení.

PoA byl nicméně spíše krokem k ATT^{43,44}, které bylo před ratifikací členskými státy schváleno jako rezoluce Valného shromáždění - 154 států hlasovalo pro, 3 proti a 24 států se hlasování zdrželo⁴⁵. Problematický fakt u ATT je, že pro municí a příslušenství neplatí stejné standardy kontrol jako pro zbraně samotné. Touto smlouvou se zabývá mnoho organizací, vedle UNODA taky Evropský parlament, který k ní vypracoval přehledný materiál⁴⁶.

Na vztah mezi odzbrojením a rozvojem vypracoval DISEC několik rezolucí a výzkumných zpráv, přičemž rezoluce A/RES/57/65 o vztahu v mezi odzbrojením a rozvojem⁴⁷ byla schválena Valným shromážděním se 160 hlasy pro, 1 proti a 26 států se hlasování zdrželo.⁴⁸

7 Závěr

Čím se tedy může budoucí dokument zabírat? Témat, kterým se může nový dokument věnovat, je velké množství a jednání se může ubírat mnoha rozličnými směry. Rezoluce může vyzvat státy, které dosud neratifikovaly ATT, k její ratifikaci, nebo může navrhnout nové kontrolní mechanismy. V novém dokumentu mohou státy rovněž vyzývat ke snížení výdajů na nákup a vývoj konvenčních zbraní a přesunutí těchto prostředků do zbrojních odvětví zabývajících se kybernetickou bezpečností či do rozvojových programů.

³⁹ Například tržby Boeing jsou větší u civilních zakázek než u vojenských [online]. [cit. 2017-01-03] Dostupné z: <http://investors.boeing.com/investors/overview/default.aspx>

⁴⁰ [https://gafc-](https://gafc-vote.un.org/UNODA/vote.nsf/97e978f95384bdcf05256705006e0a5e/143405895030b98e852568230077eb2b?OpenDocument&ExpandSection=5#_Section2)

[vote.un.org/UNODA/vote.nsf/97e978f95384bdcf05256705006e0a5e/143405895030b98e852568230077eb2b?OpenDocument&ExpandSection=5#_Section2](https://gafc-vote.un.org/UNODA/vote.nsf/97e978f95384bdcf05256705006e0a5e/143405895030b98e852568230077eb2b?OpenDocument&ExpandSection=5#_Section2)

⁴¹ *Resolution adopted by the General Assembly [on the report of the First Committee (A/61/394)] 61/89.*

Towards an arms trade treaty: establishing common international standards for the import, export and transfer of conventional arms [online] [cit. 2016-10-30]. Dostupné z: <http://www.poa-iss.org/CASAUUpload/ELibrary/A-RES-61-89.pdf>

⁴² *General and complete disarmament, Report of the First Committee* [online] [cit. 2016-10-30]. Dostupné z: [https://documents-dds-](https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/No6/547/56/PDF/No654756.pdf?OpenElement)

[ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/No6/547/56/PDF/No654756.pdf?OpenElement](https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/No6/547/56/PDF/No654756.pdf?OpenElement)

⁴³ *Overwhelming Majority of States in General Assembly Say 'Yes' to Arms Trade Treaty* [online] [cit. 2016-10-30]. Dostupné z: <http://www.un.org/press/en/2013/ga11354.doc.htm>

⁴⁴ *The Arms Trade Treaty* [online] [cit. 2016-10-30]. Dostupné z: [https://unoda-web.s3-](https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/2013/06/English7.pdf)

[accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/2013/06/English7.pdf](https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/2013/06/English7.pdf)

⁴⁵ [https://documents-dds-](https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N12/492/64/pdf/N1249264.pdf?OpenElement)

[ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N12/492/64/pdf/N1249264.pdf?OpenElement](https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N12/492/64/pdf/N1249264.pdf?OpenElement)

⁴⁶ *The Arms Trade Treaty Finally an outcome and what next?* [online] [cit. 2016-10-30]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130516/LDM_BRI\(2013\)130516_REV1_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130516/LDM_BRI(2013)130516_REV1_EN.pdf)

⁴⁷ *A/RES/57/65* [online] [cit. 2016-10-30]. Dostupné z: [https://documents-dds-](https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/No2/542/38/pdf/No254238.pdf?OpenElement)

[ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/No2/542/38/pdf/No254238.pdf?OpenElement](https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/No2/542/38/pdf/No254238.pdf?OpenElement)

⁴⁸ *UNBIS* [online] [cit. 2016-10-30]. Dostupné z: <http://unbisnet.un.org:8080/ipac20/ipac.jsp?profile=voting&index=.VM&term=ares5765>

Obchod se zbraněmi je komplexní téma a jeho následky mohou ovlivnit život v celých regionech. Nedostatečná vynutitelnost aktuálních smluv a neochota sdílet informace stále ponechává prostor pro zlepšení. Transparentnost není jediným problémem u obchodu se zbraněmi. Je taky nutné řešit příčiny obchodu se zbraněmi a jeho následky. První výbor Valného shromáždění OSN byl nápomocný při vytvoření a dotváření celé řady smluv a snad bude i tentokrát.

8 Otázky

- Je vaše země producentem zbraní?
 - Jaké společnosti na vašem území působí a co produkují?
 - Jaký je váš průmyslový potenciál?
- Je vaše země exportérem nebo importérem zbraní a vojenského materiálu?
 - Jsou tyto obchodní aktivity veřejné?
 - Publikuje vaše země národní zprávu ohledně obchodu se zbraněmi?
 - Má případně vaše země důvod tyto aktivity nezveřejňovat? Proč?
- Je vaše země bezprostředně ohrožena vojenským konfliktem nebo má důvod k vážným obavám o svoji bezpečnost?
- Jaké jsou bezpečnostní priority státu?
- Jaký má vaše země postoj k uvedeným rezolucím a materiálům?
 - Hlasovala pro či proti Smlouvě o obchodu se zbraněmi?
 - Co ji k tomu vedlo?
 - Využívá některých uvedených nástrojů?
- Dodržuje vaše země určité mezinárodní standardy týkající se obchodu se zbraněmi?
- Jak by mohl transparentnější obchod se zbraněmi prospět? Případně jak by mohl vaší zemi uškodit?

Zdroje

- RES/57/65 [online]. [cit.2016-10-30]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/No2/542/38/pdf/No254238.pdf?OpenElement>
- Arms production goes cyber: a challenge for arms control* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <https://www.sipri.org/node/361>
- Arms Trade Treaty (ATT)* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/convarms/att/> a <https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/2013/06/English7.pdf>
- CoCom Listst. Evans Research* [online] [cit. 2016-09-07]. Dostupné z: <http://evansresearch.org/>
- Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on their Destruction*, [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <https://ihl-databases.icrc.org/ihl/INTRO/580>
- CYBER SECURITY FOR THE DEFENCE INDUSTRY. Cyber Security Review* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.cybersecurity-review.com/industry-perspective/cyber-security-for-the-defence-industry>
- Cyber security for the defense industry* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.cybersecurity-review.com/industry-perspective/cyber-security-for-the-defence-industry>
- Cybercriminals target half their attacks at small businesses* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/business/2016/04/12/cybercriminals-target-half-their-attacks-at-small-businesses/>
- Dual use* [online]. [cit. 2016-09-06] Dostupné z: <http://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>
- Dual-use export controls. European Commission website* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>
- General and complete disarmament, Report of the First Committee* [online] [cit. 2016-10-30]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/No6/547/56/PDF/No654756.pdf?OpenElement>
- GENERAL AND COMPLETE DISARMAMENT: SMALL ARMS. UN* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/Depts/ddar/Firstcom/SGreport52/a52298.html>
- Germany Split Opens Over Blocked Sale of Tanks to Saudi Arabia* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.bloomberg.com/news/articles/2015-03-08/german-split-opens-over-blocked-sale-of-tanks-to-saudi-arabia>
- Guns and Butter curve* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.investopedia.com/terms/g/gunsandbutter.asp>
- Illicit Trafficking* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.smallarmssurvey.org/weapons-and-markets/transfers/illicit-trafficking.html>
- Just Five of 28 NATO Members Meet Defense Spending Goal, Report Says. Wall Street Journal* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.wsj.com/articles/nato-calls-for-rise-in-defence-spending-by-alliance-members-1434978193>
- KROUSE, William J. *Gun Control Legislation* [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/misc/RL32842.pdf>

Millenium development goals [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.unmillenniumproject.org/goals/>

Overwhelming Majority of States in General Assembly Say 'Yes' to Arms Trade Treaty [online] [cit. 2016-10-30]. Dostupné z: <http://www.un.org/press/en/2013/ga11354.doc.htm>

Programme of Action [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.poa-iss.org/PoA/pohtml.aspx>

Resolution adopted by the General Assembly [on the report of the First Committee (A/61/394)]

61/89. Towards an arms trade treaty: establishing common international standards for the import, export and transfer of conventional arms [online] [cit. 2016-10-30]. Dostupné z: <http://www.poa-iss.org/CASAUplod/ELibrary/A-RES-61-89.pdf>

Small Arms Survey [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.smallarmssurvey.org/home.htm>

Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <https://www.sipri.org/>

Sturmgewehr 44 used by Syrian Rebels [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.thefirearmblog.com/blog/2012/08/22/sturmgewehr-44-used-by-syrian-rebels/>

Sustainable Development Goals [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

Sweden 'In Talks' With Botswana Over Gripen C/D Fighter Jets [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.defensenews.com/story/defense/air-space/2016/05/19/sweden-botswana-gripen-saab-jet/84598556/>

The Arms Trade Treaty [online]. [cit. 2016-10-30]. Dostupné z: <https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/2013/06/English7.pdf>

The Arms Trade Treaty Finally an outcome and what next? [online]. [cit. 2016-10-30]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130516/LDM_BRI\(2013\)130516_REV1_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130516/LDM_BRI(2013)130516_REV1_EN.pdf)

The Convention on Cluster Munitions [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.clusterconvention.org/>

The Convention on Cluster Munitions [online]. Dostupné z: [cit. 2016-09-06] <http://www.clusterconvention.org/>

The Conventional Armed Forces in Europe (CFE) Treaty and the Adapted CFE Treaty at a Glance [online] [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheet/cfe>

The Global Reported Arms Trade. UN [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.un-register.org/Background/Index.aspx>

The International Arms Trade: Difficult to Define, Measure, and Control [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: https://www.armscontrol.org/act/2010_07-08/holtombromley

There are now more guns than people in the United States, Washington post [online]. 5.10.2016 [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2015/10/05/guns-in-the-united-states-one-for-every-man-woman-and-child-and-then-some/>

Trends in world military expenditure, 2013. SIPRI [online] [cit. 2016-09-07]. Dostupné z: <http://books.sipri.org/files/FS/SIPRIFS1404.pdf>

UNBIS [online]. [cit. 2016-10-30]. Dostupné z:
<http://unbisnet.un.org:8080/ipac20/ipac.jsp?profile=voting&index=.VM&term=ares5765>

United Nations Commodity Trade Statistics Database (UN Comtrade) [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://comtrade.un.org/db/default.aspx>

United Nations Institute for Disarmament Research (UNIDIR) [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.unidir.org>

United Nations Programme of Action (PoA) [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.poa-iss.org/Poa/poa.aspx>

United Nations Register of Conventional Arms (UNROCA) [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.un-register.org/SmallArms/Index.aspx>

Wassenaar Arrangement [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.wassenaar.org/index.html>

Why in the World Does Botswana Want Gripen Jet Fighters? [online]. [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <https://warisboring.com/why-in-the-world-does-botswana-want-gripen-jet-fighters-fdfc605f2980#.t49o44gle>

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a OBSE.

 www.studentsummit.cz	 www.facebook.com/studentsummit
 summit@amo.cz	 www.twitter.com/studentsummit
 www.instagram.com/praguestudentsummit	 www.youtube.com/studentsummitcz

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

 +420 224 813 460	 www.facebook.com/AMO.cz
 www.amo.cz	 www.twitter.com/amo_cz
 info@amo.cz	 www.linkedin.com/company/amocz
 Žitná 608/27, 110 00 Praha 1	 www.youtube.com/AMOCz

Autoři

Autor: Jonathan Machander

Imprimatur: Robert Květoň

Jazyková úprava: Václav Malina, Vojtěch Vrabc, Jana Fialová

Technická úprava: Jan Hlaváček

Background report slouží jako vzdělávací materiál pro žáky středních škol účastnících se Pražského studentského summitu. Všichni partneři projektu jsou uvedeni [zde](#).

Generální partner

